

Första läsningen: **2 Mos 32:7-11, 13-14** (*Herren avstod från det onda som han hade hotat att göra mot sitt folk*)

Lagen på Sinai som Israels barn fick (2 Mos kap. 20) **har inte gjort dem rättfärdiga** (Rom 3:20). De är notoriskt otrogna. Bara Guds nåd (v. 14) kan rädda dem – och oss.

Andra läsningen: **1 Tim 1:12-17** (*Kristus Jesus har kommit till världen för att rädda syndare*)

Paulus vill säga att efter det som har hänt med honom – han minns sin tid som stor syndare och Guds överflödande förlåtelse – behöver ingen längre tvivla på att **Gud är god**. *Ett ord att lita på och helt ta till sig* (v. 15): om du så glömmer allt som står i Bibeln men bara kommer ihåg detta att **Kristus räddar syndare**, så räcker det fint.

Evangelium: **Luk 15:1-32** (*Det blir stor glädje i himlen över en enda syndare som omvänder sig*)
(Alternativ, kortare läsning: Luk 15:1-10)

Alla syndare sökte sig till Jesus (v. 1). Det vill vi också gärna när vi tar till oss Lukas 15:e kapitel! Det handlar om **att vara förlorad** (i synd) men efterlängtd av Gud och **att hittas** av hans godhet och så bli orsak till hela himlens glädje. Två tullindrivare, två ”förlorade söner”, känner vi namnen på: Levi och Sackaios (Luk 5:27;19:1-10).

Ett barn kan förstå dessa tre liknelser – barnet inom oss! När de framfördes första gången tror jag att det blev helt tyst. Man var berörd in i livsnerven – detta hade man alltid längtat efter. Gud är kärlek och inbjuder alla till glädjefest (v. 32). Äkta *omvändelse och bot* är svaret på denna kärlek (läs om den förlorade sonen i *Katolska kyrkans katekes*, nr 1439). Jesus bekräftar Guds löfte hos profeten Hesekiel: *Jag skall leta efter de vilsegångna och hämta hem de bortsprungna* (Hes 34:16). Gud söker mig om *jag har gått vilse som ett bortsprunget får* (Ps 119:176). **Jesus är den gode herden** (Joh 10:1-18) som lägger fåret, mig, på sina axlar. Så här sammanfattar den helige Ambrosius detta kapitel: *Kristus bär dig på sina axlar då han tar dina synder på sig. Kyrkan söker efter dig. Fadern tar emot dig*.

Fåret, myntet och den yngste sonen blir funna. Men *den äldre sonen*, de förargade teologerna i v. 2, låter sig inte bli funna. Tycker de att den gode fadern gör fel? Vi hör protesterna: ”Han ger bort arvet innan sin död, och Syraks bok (33:20-22) varnar för sånt. Sonen borde ha ett kok stryk. Han har den utstuderade fräckheten att återvända efter att han horat bort halva familjeförmögenheten. Men när han är hungrig duger fadershuset! Fadern springer emot honom som en liten hund – var är den mannens stolthet?”

Vi får inte veta hur det gick sen. En oförsonad, oavslutad tragik avslutar detta kapitel. Vi hoppas att hemmasonen kom till insikt om sin högmodiga självrättfärdighet, sin brist på ömsinhet mot sin stackars bror och sin oförmåga att fatta djupet i faderns kärlek.

MÅNDAGEN I 24 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Tim 2:1-8** (*Jag uppmanar er att be för alla människor*)

Gud vill frälsa *alla* (v. 4, jfr 1 Tim 4:10; Tit 2:11; 3:1-2). Därför ber vi för alla, inte bara för kristna. Paulus vänder sig i v. 4 mot *gnostikernas* elitism. Han skulle även ha avvisat *kalvinisternas* predestinationslära. Vi ber för makthavare och för **fred** så att vi kan dyrka Gud och bygga upp en kristen kultur (Paulus märkte nog att orostider var nära). V. 5: Kristus är *förmedlaren* mellan oss och Gud, även om andra (Gal 3:19-20) kan kallas så (helgon ”förmedlar” vår bön).

Evangelium: **Luk 7:1-10** (*Inte ens bland israeliter har jag funnit en så stark tro*)

Romerska soldater förväntades inte fraternisera med lokalbefolkningen. Den här officeren har dock sinne för judendomen och är generös (v. 5). Under ruinerna av det antika Kafarnaum har murar från Jesu tid avtäckts som kan vara ruiner av den synagoga som denne officer lät uppföra. Mannen är respektfull: Jesus kontaktas indirekt genom *judarnas äldste* (v. 3) – liksom när *vi* närmar oss Jesus genom *helgonen*. Jesus ska slippa gå till hans förläggning (där avgudabilder fanns och Jesus kunde bli kultiskt ”oren”), romaren känner sig *ovärdig* i Jesu sällskap (v. 6-7, ord som upprepas innan *vi* tar emot Jesus i kommunionen). Hans tro överträffar alla andras tro (även apostlarnas tro, de måste ha ryckt till när Jesus sade detta). Poängen är: det går utmärkt att stå under romarrikets ordning och ändå erkänna Jesu andliga auktoritet (v. 7-8). En annan officer tar steget fullt ut och blir medlem av kyrkan i Apg kap. 10, och det var just en officer som bekände Jesus som *en rättfärdig man* under korset (Luk 23:47). Så vill Lukas visa sina läsare att alla är kallade att bli lärjungar, under alla politiska system.

Gör alla folk till lärjungar (Matt 28:19).
--

TISDAGEN I 24 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Tim 3:1-13** (*En församlingsledare skall vara värdig och oppriktig*)

Paulus känner till det tredelade, vigda ämbetet i kyrkan: **biskop** (episkopos), **präst** (presbyteros) och **diakon** (diákonos), som i Bibel 2000 återges med ”församlingsledare” (1 Tim 3:1), ”äldste” (1 Tim 5:17) och ”medhjälpare” (1 Tim 3:8). Vigningens sakrament firas än i dag vid *handpåläggning*, precis som då (1 Tim 4:14; 2 Tim 1:6). Kvinnor hör till medarbetarskaran – självklart i dag, men då! En ”kvinnlig ämbetsvigning” hör vi dock

aldrig talas om. Paulus krav på dem som *eftersträvar ett viktigt arbete* (v.1) passar för alla tider.

Evangelium: **Luk 7:11-17** (*Unge man, jag säger dig: Stig upp!*)

Liv och död möts – två processioner vid stadsporten. Den ena skaran bär på sorg och fattigdom (*änkor* och *faderlösa* står i Mose lag för alla socialt utsatta, se t.ex. 2 Mos 22:21-23). Den andra skaran kommer med Jesus och *det glada budskapet* (evangelium). Livet besestrar döden – Jesus väcker pojken till liv. En viktig poäng är att änkan därmed åter har **ekonomisk försörjning** (utan man eller söner hotades kvinnor av djup fattigdom, jfr *Noomi* i Ruts bok). Jesus hyllas som ”profet” (v.16) för att det han gör påminner om vad profeten *Elisha* gjorde - i övrigt i samma trakt som denna stad (se 2 Kung kap. 4; jfr även *Elia* i 1 Kung 17:10-24 och *Paulus* i Apg 20:10).

Jesu medlidande är gripande. För den som har mist en son eller dotter kan denna läsning dock göra ont: ”Varför gav inte Jesus *mig* tillbaka mitt barn?” Vi står där utan svar. Det enda vi vet är att Jesus känner med oss i sorgen. Allt blir bra till sist. Det ser inte ut så nu och vi kan inte känna annat än förtvivlan, men Gud kräver inget av den som står med ögon fulla av tårar. Han hjälper att torka dem (jfr Upp 7:17; 21:4).

En död bärs fram här av folket - kyrkan bär ständigt fram våra avlidna i förbön, inte minst i mässan. *Då satte sig den döde upp* (v. 15): Jesus skänker **uppståndelsen**.

Han ger mig ny kraft och leder mig på rätta vägar (Ps 23:3).
--

ONSDAGEN I 24 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Tim 3:14-16** (*Vår religions hemlighet är stor*)

Kyrkan kallas i v. 15 för *Guds hushåll* och *sanningens pelare och grundval*: Gud regerar där och garanterar så kyrkans **ofelbarhet i trosfrågor** (Matt 18:18). V. 16 är en urkristen poetisk hymn/dikt som kan översättas och tolkas på ganska olika sätt.

Evangelium: **Luk 7:31-35** (*Vi spelade för er, men ni ville inte dansa. Vi sjöng sorgesånger, men ni ville inte gråta*)

Barnen på torget som inte kan komma överens om vilka sånglekar de ska leka påminner om när vi i dag blir oense om vilka sånger som ska sjungas i mässan (”För tråkigt!”, ”För modernt!”). ”Ni vill inte göra som vi vill, ja då blir det inget!” – denna omogna attityd kan också finnas hos vuxna. Resultat: Allt står stilla. Det finns dock andra sorters ”barn” – *Vishetens barn*, v. 35 – det är de som fokuserar på Guds vishet i Jesu ord (jfr Ords 1:20 ff; 8:1 ff; Vish 6:16). Hos Lukas är det oftast fattiga och syndare. Dessa har ibland en egen sorts vishet, som vi ska se i läsningen i morgon.

Jesus använder torgscenen för att beskriva fariseerna och de laglärdade: de förkastar envist Guds budskap hur det än förpackas: ”Den stränge asketen är galen, syndarnas livsnjutande *vän* (v. 33-34) är någon som *bara festar och super* (5 Mos 21:20)”. Den ene predikanten vill få dem att gråta över sina synder (”sorgesånger”), den andra vill fira förlåtelsens glädjefest med dem (”dansa”). De irriteras över vad de **ser** hos Döparen och Jesus men **hör inte** vad som sägs. De är precis som *ytliga kristna* i dag.

Den som tar emot någon som jag sänder, han tar emot mig (Joh 13:20).

TORSDAGEN I 24 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Tim 4:12-16** (*Var en förebild för de troende i allt du säger och gör*)

Anden skapar många *begåvningar* i kyrkan (1 Kor kap. 12) men **ämbetsvigningen** (till diakon/präst/biskop) **genom handpåläggning** ger en särskild nådegåva, (2 Tim 1:6) som gör den vigde till ”representant för Kristus”... ”vars tjänare han blir” (*Katolska kyrkans katekes*, nr. 1581 och 1585). Timotheos är vigd till biskop av Paulus (2 Tim 1:6). Prästernas handpåläggningar (v. 14) här är bara *efterföljande välsignelser* (jfr Apg 13:3). ”Profetiorna” i v. 14 är *andliga bedömningar* genom andra (ingen kan själv avgöra om han ska vigas!). Timotheos är ung (v. 12, jfr 1 Kor 16:11), men det var även t.ex. Samuel, David och Jeremia (1 Sam kap. 3; 16:4 f; Jer 1:6).

Evangelium: **Luk 7:36-50** (*Hon har fått förlåtelse för sina många synder*)

Vad vi ser här är ytterst pinsamt. Dörrarna var öppna vid sådana debattmiddagar, man kunde stå och lyssna. En känd prostituerad smyger sig in till männen som ligger och äter - högst opassande! Där står hon och gråter bakom Jesus. Hans fötter blöts rentav ner av hennes tårar. Det fattas en handduk - klumpigt löser hon upp sitt hår inför alla (det sågs som mycket oanständigt). Hon torkar fötterna och t.o.m. kysser dem. Genom denna beröring gör hon Jesus *kultiskt oren* och han kan i princip inte fortsätta måltiden utan att därmed ”smitta” de övriga. Hela föreställningen är förstörd – av **tacksam glädje över Guds nåd!** Denna kvinna **vet** vem Gud är.

Jesus är inte sur på Simon för att han har glömt att tvätta hans fötter (v. 44). Jesus är den som vill tvätta *våra* fötter (Joh kap. 13), rena oss från synd. Precis det har kvinnan upplevt. Nu tackar hon. Hon är en syndare men en *förlåten* syndare. Varför blir Simon inte glad? Kvinnan är en bild av *kyrkan*, dvs. oss. Vi går inte till Kristus i mässan för att vi tror vi är bättre än andra utan för att vi vet att vi inte är det!

Jag jublar över min Gud, han har skrudat mig i rättfärdighetens mantel (jfr Jes 61:10).

FREDAGEN I 24 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Tim 6:2c-12** (*Du som tillhör Gud skall sträva efter rättfärdighet*)

Lusten att *strida för att få rätt* har samma rot som begäret efter pengar: egoismen. Den ska kyrkoledaren Timotheos se upp för. I grunden är den självdestruktiv (v. 10). Villolärarna (1 Tim 1:3-10) *anser att religionen ska löna sig* (v. 5; jfr Tit 1:11). Men en boxare kämpar inte bra på full mage! (v. 12; jfr 1 Kor 9:26; 2 Tim 4:7). Med munnen full av mat kan man inte predika! En kristen existens kostar på. Fredagen är en dag för *bot*: Vad kan du ta bort i dag för att bättre kunna *kämpa trons goda kamp* (v. 12)?

Evangelium: **Luk 8:1-3** (*Alla hjälpte dem med sina tillgångar*)

Bara Lukas berättar om dessa kända kvinnor med tillgång till pengar som gav bidrag till och deltog i den allra tidigaste kristna missionsrörelsen (förmodligen inte bara som kokerskor och tvätterskor!). Det lilla vi får insyn i här är uppenbart skandalöst: kvinnor skulle inte beblanda sig med fromma män (Joh 4:27) eller rentav vandra omkring med dem. Ännu värre: *Johanna* (v. 3) är gift med en man vars omedelbara chef av Jesus kallas för en ”räv” och som vill döda Jesus, precis som hans far en gång ville (Luk 13:31-32; jfr Mark 8:15; Matt 2:16). Jesus har botat henne, men den mäktige hovmannen kan knappast ha gillat att frun turnerade med hans sällskap – och senare gick till Jesu grav på påskmorgonen (Luk 24:10)! Är Johanna änka? Det skulle då möjligen vara en lite mindre skandal, men det verkar Lukas inte mena här.

Fanns det trots motstånd en sorts öppenhet vid hovet i Galileen? Herodes själv stod tvivlande inför Johannes Döparen (Mark 6:20) och skräckslagen inför Jesus (Matt 14:1-2), som han väl främst såg som en mirakelman (Luk 23:8-11). En ”fosterbroder” till Herodes hittar vi senare bland ledarna i den kristna kyrkan i Antiokia (Apg 13:1). Vi skulle vilja veta mer! Fanns det andra sponsorer i överklassen? Var det Judas, kassören (Joh 12:6), som organiserade kontakterna? Vi får inga svar. Allt vi inser är att dessa figurer nämns för att uppmana oss, män och kvinnor i dag som fått hjälp av Jesus att på samma sätt stödja kyrkan med **våra tillgångar** (v. 3; jfr Apg 4:32 f).

Förslag till fredagsoffer: I dag vill jag göra en uppoffring som <i>verkligen känns</i> .

LÖRDAGEN I 25 VECKAN ”UNDER ÅRET”

MATTEUS, APOSTEL OCH EVANGELIST, fest

Det första man ser när man öppnar Nya testamentet är den helige MATTEUS evangelium. Där visas Jesus som en modig lärare, radikal och i djupa konflikter – kanske var tullindrivaren Matteus själv likadan. Änglar, drömmar, barn och pengar är några av hans favoritdetaljer. Matteus flätar in sig själv i dagens läsning ur evangeliet, Matt 9: 9-13 (och kanske också, fast indirekt, i Matt 13:52) – åtminstone är det den vanliga tolkningen. I parallellställena Markus (2:13f) och Lukas (5:27f) heter denne tullindrivare Levi –

därför kan vi kalla denne apostel för Matteus Levi (i antiken hade judar ofta dubbla namn, typ Saul/Paulus). Matteus var alltså en av romarnas hatade inkassomän som pressade pengar av folk. Men Jesus kallade honom, och han ändrade sitt liv, ja blev apostel (Matt 10:3). Den omvända syndaren ger oss i sitt evangelium mycket av Jesu lära, en ”handbok”, ja stridsskrift (se kap. 23) till försvar för tron på Jesus Messias. Matteus proklamerar att gudsriket, som profeterna längtat efter, är förverkligat i kyrkan. Detta rike har en kung (Kristus), en lag (Bergspredikan i kap. 5-7) och ett nytt förbund med tillhörande överstepräst och kult (Kristus och eukaristin). Varje döpt människa tillhör riket, här och i himlen, och det ska spridas ut över jorden (Matt 28:18-20).

Den första läsningen i dag (ur Efesierbrevet) handlar om den enhet som ska finnas i Kristi kyrka. Enheten kräver att vi inte diskriminerar någon. Så varnar Matteus i kap. 18 mot maktänkande och hänsynslös behandling av barn, och han visar hur syndare ska tillrättavisas förnuftigt, tålmodigt och utan vrede.

Biskopen Ireneus av Lyon skrev omkring år 180: ”Matteus författade ett evangelium bland hebreerna på deras språk samtidigt som Petrus och Paulus förkunnade evangeliet i Rom och grundade församlingen där” (*Adv. haereses* 3,1,1). Ett halvsekel tidigare – ca år 125 – intygade biskopen Papias i Egypten att Matteus ”sammanställde Jesu ord och gärningar på hebreiska, och var och en översatte dem så gott det gick” (Eusebius, *Kyrkohistoria* 3,39, 16). Matteus text har rötter i den urkristna judiska miljön, kanske i en skriftskola med stöd från en lokal församling.

Fira Matteus festdag i dag genom att läsa i hans bok!

Särskilda läsningar denna dag: Ef 4:1-7, 11-13 och Matt 9:9-13
--